

זכרון עולם

האשה
החשובה ורופת
צדקה וחסד

מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

בית המדרש דחסידי סוכטשוב

כולל דחסידי סוכטשוב

כולל "סנה משה"
ע"ש הר"ח ח' ר' משה יצחק זיסר ז"ל

בית מדרש
למגידי שיעור "דף היומי"

ח'תם סופר 3 תד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

מאורות
הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

זכרון עולם

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד

משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

י"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א ♦ לע"נ הר"ר מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

בס"ד, כ"א אדר ב' תשפ"ד

מסכת בבא מציעא ל"ב-ל"ח ♦ אהלות ט', ט"ו - י', ב'

גליון מס' 1297

השבוע בגליון

מצוות הלואה גדולה ממצוות צדקה
דרישת שכר תמורת השבת אבידה
המוצא אינו חייב להביא את החפץ לבית בעליו

מצאת חפץ "מוקצה" בשבת
שיגור פמוטות בשבת למשפחת הכלה
הכרזה בשבת בבית הכנסת על מצאת אבידה
כמה מעות יש להלוות לזקוק להלוואה?
איזו מצווה מקיים נותן הלוואה לעני?
הלוואה ממעות מעשר כספים

דף ל/ב כל שבשלו מחזיר

מצאת חפץ "מוקצה" בשבת

בסוגייתנו מבואר (ל/א), שאין לקיים את מצוות השבת אבידה, אם פעולת המצווה כרוכה בעשיית איסור. לפיכך, כהן אינו רשאי להכנס לבית עלמין ולהטמא למתים, כדי להוציא משם חפץ אבוד ולקיים בו את מצוות השבת אבידה. בקשר לכך העלו הפוסקים ספק מעניין הקשור להלכות אבידה ולהלכות שבת: האם אדם שבשבת מצא חפץ שחכמים אסרו לטלטלו עקב היותו "מוקצה", רשאי ליטול אותו במטרה לקיים את מצוות השבת אבידה.

בסוגייתנו מבואר (ל/א), שאין לקיים את מצוות השבת אבידה, אם פעולת המצווה כרוכה בעשיית איסור. לפיכך, כהן אינו רשאי להכנס לבית עלמין ולהטמא למתים, כדי להוציא משם חפץ אבוד ולקיים בו את מצוות השבת אבידה. בקשר לכך העלו הפוסקים ספק מעניין הקשור להלכות אבידה ולהלכות שבת: האם אדם שבשבת מצא חפץ שחכמים אסרו לטלטלו עקב היותו "מוקצה", רשאי ליטול אותו במטרה לקיים את מצוות השבת אבידה.

דבר העורך

רצה הקב"ה לזכות את ישראל

במעמד פתיחה של שיעור דף היומי שנתיידיד על ידי בית מדרשנו, דרש הרב מגיד השיעור והביא את דברי המשנה במסכת מכות (פרק ג') משנה ט"ז) האומרת: "רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות". הרמב"ם מסביר כי בכך שהרבה הקב"ה במצוות "אי אפשר שלא תעלה ביד האדם **מצווה אחת בכל ימיו**, על מתכונתה ושלמותה ותשאר נפשו ותתקיים באותו מעשה". הקב"ה ברחמיו, הותיר לכל אחד את האפשרות לקיים מצווה כלשהי בשלמותה המוחלטת וכך לזכות את נפשו.

סיפור מרתק ומפעים נזדמן לשולחן המערכת.

יהודי בשם מ. דוויטש התגורר בפר"ז. כתבתו היוותה מוקד משיכה למשולחים שסובבו על פתחי הגבירים, והכל ידעו כי בביתו יתקבלו בסבר פנים יפות ובמתת יד רחבה.

ויהי היום, ואל ביתו נכנס ראש ישיבה נכבד אשר מזה זמן רב קננה בלבו התחושה, כי מאחורי

זעילוי נשמת

הודיה דבורה טרנר ז"ל

בת יבדלחט"א ר' דניאל הי"ו
נלב"ע כ"ג אדר תשע"ז

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה

זעילוי נשמת

מרת שאשא מלכה ג'ייקובס ע"ה

בת הרב מנחם מנדל דסקל ז"ל
נלב"ע כ"ג באדר א' תשס"ה

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

זעילוי נשמת

מרת שפרה בן דוד ע"ה

בת הרב משה ורביקה כהן מלהיוף ז"ל
נלב"ע ליל ש"ק כ"ה באדר א' תשנ"ה

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר משה שמחה רובנר ז"ל בן יבדלחט"א ר' דוד וזהבה הי"ו
נלב"ע כ"ג באדר ב' תשמ"ט **תנצב"ה**

הונצח ע"י ידידו הר"ר **דוד** ומרת **זהבה רובנר** שיחיו - פתח תקוה

נר ה' נשמת אדם

להציל, אלא ודאי אסרו חז"ל גם אופן זה של נטילת חפץ (עיי' שו"ת "מנחת שלמה" תנינא ח"ב-ג' סי' מ"ג שהאריך בעניין זה).

הכרזה בשבת בבית הכנסת על מציאת אבידה: ראייה מעניינת לדבריו מביא הגאון רבי משה סופר זצ"ל מדברי הרשב"א (שו"ת ח"ד סי' ק"ד וכן נפסק להלכה ב"שולחן ערוך" או"ח סי' ש"ו סעי' י"ב) שכותב, כי בשבת מותר להכריז על מציאת אבידה שהיא "מוקצה". לכאורה, לו גם מותר היה להרים אבידה זו, אין כל חידוש בדברי הרשב"א שמותר להכריז על אבידה זו. אלא ודאי שאסור להרימה, ומשום כך כותב הרשב"א כי מכל מקום מותר להכריז עליה.

דף לא/ב תן לו דרך הלואה

כמה מעות יש להלוות לזקוק להלוואה?

מהפסוק (דברים טו/ח) "והעבט תעביטנו" דורשת הגמרא בסוגייתנו, כי מצווה להציע הלוואה לעני שמתבייש ליטול כספי צדקה.

פעמים יש ברשותו של אדם סכום כסף שהפריש למטרת צדקה, ובפניו עומדת אפשרות **להלוות** סכום זה לעני הזקוק לו. האם הוא רשאי לנהוג כן? האם גם מתן הלוואה ייחשב לו כקיום מצוות צדקה, או שמא עליו לתת את הכסף במתנה לעניים בלבד ולא להלוותו להם.

איזו מצווה מקיים נותן הלוואה לעני? לדעת הרמב"ם (הל' מתנות עניים פ"י הל' ז'), המלווה כסף לעני מקיים בכך מצוות **צדקה** וכפי שכתב שם: "שמנה מעלות יש בצדקה... המחזיק ביד ישראל שֶׁמֶךְ ונותן לו מתנה או **הלוואה**". אולם, הרמב"ן חולק על כך וסובר שנתנת הלוואה לעני היא מצווה בפני עצמה ואינה נכללת במצוות צדקה. מעתה, אדם שהפריש מעות לצדקה והוא מבקש להלוותן לעני, לדעת הרמב"ם הוא רשאי לעשות כן, מאחר שמצוות הלוואה נכללת במצוות הצדקה, אולם לדעת הרמב"ן, שמצוות הלוואה ומצוות צדקה שתי מצוות שונות הן, עליו לתת את הכסף לצדקה בלבד.

ברם, החפץ חיים (אהבת חסד ח"ב פ' י"ח סי' א') כתב, כי גם לדעת הרמב"ם אין לתת את הכסף אלא לצדקה בלבד ולא כהלוואה לעני, שכן, אדם האומר "**מעות אלו לצדקה**", מתכוון לצדקה במשמעותה הפשוטה, שהיא נתינת המעות לעניים ואינו מתכוון לשם הלוואה. לפיכך, עליו לתת את המעות לצדקה כדי לקיים את מוצא פיו.

הלוואה ממעות מעשר כספים: רבי ישראל מאיר הכהן זצ"ל מראדין מוסיף ומציין, כי למחלוקת הרמב"ם והרמב"ן תהא השלכה מעשית לגבי אדם שברשותו מעות צדקה, ללא שאמר במפורש "כסף זה לצדקה", וכגון, המפריש מעות "מעשר", שלדעת חלק מהפוסקים (רמ"א יו"ד סי' רמ"ט סעי' א' ועיי"ש בש"ך בט"ז ובפ"ת) מיועדות לצדקה בלבד. באופן זה לא חל עליו החיוב של "מוצא שפתיך תשמור ועשית", שהרי לא אמר במפורש שהכסף מיועד **לצדקה**. לפיכך, לדעת הרמב"ם כל אדם רשאי להלוות לעני את כספי מעשר הכספים, שהרי זוהי צדקה במיטבה. לעומת זאת, לדעת הרמב"ן אין הדבר פשוט כלל ועיקר, ורק באופנים מסויימים אפשר להלוות את מעות מעשר הכספים.

מצוות הלוואה גדולה ממצוות צדקה: מאחר שעל ידי הלוואת מעות אפשר למנוע את התדרדרותו של אדם עני, שלא יגיע למצב שיאלץ לחזור על הפתחים, כתבו הראשונים: "וזאת המצווה של הלוואה היא יותר חזקה ומחוייבת מנתינת הצדקה" (חינוך מצווה ס"ו וע"ע רמב"ם הל' מלוה ולוה פ"א הל' א', טוש"ע חו"מ סי' צ"ז).

כמה מעות יש להלוות לעני? רבי ישראל מאיר הכהן זצ"ל (שם ח"א פ"א סי' ד') גם דן בספרו, מהו הסכום שיש לאדם להקצות מכספו לצורך מתן הלוואה לזקוק לה. שהנה, לגבי מצוות צדקה החיוב אינו עולה על חומש מנכסי הנותן. אולם, יש לחלק בין הלוואה לצדקה, שכן, הנותן צדקה נותנו במתנה גמורה, ומשום כך אינו חייב ליתן יותר מחומש, לעומת זאת, כספי הלוואה אמורים לחזור לידי המלוה, ולכן, לכאורה, חייב אדם לתת הלוואות בסכום העולה על חמישית מכספו. מאידך גיסא, לא מסתבר שיהא אדם חייב להלוות את כל המעות שאינו זקוק להן כרגע, פן תזדמן לפניו עסקה מסויימת והוא יזדקק לכספו, כדי שיוכל להרוויח ממון על ידה. לפיכך, כתב, כי כל אדם יעשה כפי השגת ידו, וכן כתב בעל תפארת ישראל (פאה פ"א ח"א אות ה') שמצוות הלוואה היא מן המצוות שאין להן שיעור.

דף לא/ב היה בטל מן הסלע

דרישת שכר תמורת השבת אבידה

מבואר בסוגייתנו, שאדם שעסק בהשבת אבידה, ולשם כך נאלץ להתבטל ממלאכתו, רשאי לדרוש מבעל האבידה להשלים לו את שכר העבודה שהפסיד. אולם, מבארים הראשונים, אדם שלא הפסיד מאומה עקב התעסקותו באבידת הזולת, אינו רשאי לתבוע שכר תמורת מלאכתו (שיטה מקובצת).

פעילות הצדקה הענפה, מסתיר מר דוויטש מאורע מיוחד שעבר עליו, והוא ביקש לדעת האם אמנם יש דברים בגו.

אכן, הסתבר שבאמתחתו של מר דוויטש שעבר את אימי המלחמה הנוראה, מסתתרת לה פרשיה מופלאה של קידוש ה' ומסירות נפש, שבסופה, רווח והצלה עמד ליהודים. "בזמן המלחמה" סיפר, "הייתי בהונגריה. עוד בטרם כניסתם של הנאצים ימ"ש, כינס ראש העיר בודפשט, שהיה אנטישמי מובהק, כשלוש מאות יהודים למחנה סגור, כדי לקדם את פני הקלגסים כיאה וכיאות. גם אני נקלעתי לאותו מחנה ונכלאתי בו עם אחי היהודים. כמובן שהאוכל היה טרף, ואני וחברי התנזרנו ממאכלות אסורות.

עברה לה תקופה, ואנו, שהקפדנו לאכול מאכלים כשרים בלבד, הרגשנו שהמחסור באבות המזון משפיע לרעה על בריאותנו, והחל בינינו ויכוח. היו שרצו לבקש ממפקד המחנה שיקים מטבח כשר. כנגדם, היו שטענו, כי לשמע בקשה מעין זו, עלול המפקד להתפרץ בכעס ולהעניש את קבוצתנו. לבסוף, ניגשה נציגות מטעמנו, ואני בתוכם, וברגליים רועדות ביקשנו מהמפקד מטבח כשר.

"**אני** לא יודע מה זה מטבח כשר" ענה המפקד. "אך יודע אני, כי 'כשר' משמעותו לאכול פחות וממילא תהיו חלשים יותר. אני מוכן להסכים לבקשתכם, אך בו ביום, שאחד מקבוצתכם יחלה ולא יוכל להופיע לעבודה, אסגור את המטבח". הסכמנו, וכי ברירה היתה לנו? עשינו

עולים על רכבת הלימוד

חלקנו

מטורפים לאלפי הלומדים קטעי גמרא, משנה והלכה מדי יום ביומו. בכל זמן ובכל מקום. זוהי ההזדמנות לקבוע 'עיתים לתורה'. לומדים כמה דקות וחוכים בסיפוק רוחני עצום!

קבע עיתים ללימוד
עכשיו! *3029

חודש ראשון התנסות חינם

הכל כדי לשמור על המטבח "שלנו". בכל פעם שאחד מאיתנו חלה, הפעלנו את כל האמצעים כדי לחפות עליו ולסייע לו להגיע לעבודת הפרך, כדי שהמפקד העריץ לא ימצא, חלילה, עילה לסגור את המטבח.

"יום אחד", סיפר מר דויטש, "קרא מפקד המחנה למסדר את כל כלואי המחנה, והקריא בפנינו מכתב שקיבל מאת המפקדה העליונה, בו הוא מתבקש לחלק את דרי המחנה לשניים. קבוצה אחת תלך לשדה הקרב, שם זקוקים לבשר תותחים, והקבוצה השנייה תתלווה אליו לעבודה בתוך העיר שאינה כרוכה בסכנת נפשות. "אתם", הצביע עלינו המפקד, "באים איתי לתוך העיר. אני זקוק לבחורים חרוצים שכמותכם, שמעולם לא חסירו יום עבודה!".

כך היה. למרבה הפלא, קבוצתנו **כולה** שרדה את אימי המלחמה, ואיש לא נהרג. **איני** יודע חשבונות שמים, אך ראינו בעליל כיצד התורה היא שהגנה עלינו. אם עד אותו יום סברתי שעל ידי קיום התורה אנו שומרים עליה, עתה, הסתבר לי, כי להיפך, התורה הקדושה היא השומרת עלינו!"

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעבודה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: תד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

בטעם הדבר שאין לדרוש שכר תמורת ההתעסקות באבידה כאשר לא נגרם הפסד למוצא, כתב הרמב"ן (תורת האדם עמ' מ"ד הובא בטור יו"ד סי' של"ו) על פי דברי הגמרא (נדרים לז/א) שדורשת לגבי לימוד תורה "מה אני בחינם אף אתם בחינם", היינו: שאסור ליטול שכר עבור לימוד תורה לאחרים [חוץ מ"שכר בטלה"], וכך גם, סובר הרמב"ן, עבור קיום שאר המצוות, בהן מצוות השבת אבידה, אסור לדרוש שכר.

הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל שעוסק בנושא התגמול על השבת אבידה, מביא את דברי הרמב"ם (פי' המשניות נדרים פ"ד משנה ב') הכותב, כי במקומות שבהם נהגו ליטול שכר תמורת השבת אבידה, **מותר לנהוג כן**.

מפרשים רבים מקשים, שהרי כלל הוא בכל המצוות שאין נוטלין שכר על עשייתן, ומניין לו לרמב"ם חידוש זה?

הגאון בעל האבן האזל, מבאר כי לדעת הרמב"ם, דברי הגמרא **שאסור** ליטול שכר על לימוד תורה אינם אמורים אלא לגבי **לימוד התורה** בלבד. לעומת זאת, האיסור ליטול שכר עבור קיום שאר המצוות אינו משום שקיים איסור מן התורה לעשות כן, אלא משום שאין **עילה** לתביעת שכר זו. שהרי אדם רשאי לדרוש שכר רק בגין מלאכה שעשה **עבור זולתו**. ואילו המקיים מצווה שהוא מחוייב בה מן התורה, קיימה עבור עצמו, היינו, עקב רצונו לזכות בקיום מצוות התורה, ולפיכך, נשמט הבסיס לתביעתו. מעתה, אומר הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, רשאים הציבור לתקן תקנות של קנס וחיוב ממון כאשר הדבר הוא לתועלת, כמבואר במסכת בבא בתרא (ח/ב). לפיכך, גם מנהג זה שכתב הרמב"ם תקף, שהרי אין איסור בדבר.

בימינו, פעמים רבות מפרסמים בעלי אבידות כי יתנו שכר למוצא האבידה ששייב אותה אליהם. האם אכן רשאי המוצא ליטול את השכר?

המוצא אינו חייב להביא את החפץ לבית בעליו: הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א (תשובות והנהגות ח"ג חו"מ סי' תס"ג) כותב כי מותר למוצא האבידה ליטול שכר על השבתה לבעליה. זאת, על פי הכרעתו של החזון איש זצ"ל, כי מוצא אבידה יוצא ידי חובה בהודעתו לבעל האבידה אודות מציאת החפץ האבוד, ואין הוא צריך לטרוח ולהביאו לידי. לפיכך, אם מוצא האבידה טורח ומשיבה לבעליה, הוא רשאי לקבל את השכר ככל שליוח שמקבל שכר עבור מלאכתו.

האם חובה להכריז על אבידה מיד עם מציאתה? הגר"מ שטרנבוך שליט"א מוסיף וכותב, כי גם כאשר בעל האבידה בא ליטול את החפץ האבוד מבית המוצא אותו, רשאי המוצא ליטול שכר מן המאבד, שכן, במקרים אלו תשלום הכסף על ידי בעל האבידה אינו אלא כאות הוקרה למוצא הישר ולא כשכר עבור קיום המצווה. כמו כן, מאחר שהמוצא אינו חייב להכריז מיד על מציאת האבידה ובאפשרותו להמתין זמן מה עד שיכריז עליה, נמצא, שהשכר אינו על עצם קיום המצווה, אלא על זריזותו וכמיהתו להשיב את האבידה לבעליה בזמן קצר ככל שניתן, אף שאין חובתו לעשות כן.

אכן, בסוף דבריו העיר, **שחסידי המתחסד** עם קונו יידע, כי יתכן שעל ידי קבלת הפרס נגרע שכרו בשמים, ולכן אם בעל האבידה מתעקש לשלם לו שכר, מן הראוי להודיע לו כי אין הוא מעוניין בכסף עבור עצמו וכי הוא מייעזו לצדקה.

דף לה/א כל לא ידענא פשיעותא היא

מקרים בהם השכחה מוגדרת כפשיעה

בסוגייתנו מבואר, שרב נחמן חייב בתשלום שומר ששכח היכן הטמין את החפץ שניתן לו לשמירה. כך גם פסק הרמב"ם (הל' שאלה ופקדון פ"ד הל' ז') והוסף שהשומר אף אינו רשאי לדחות את מועד התשלום בטענה שהוא מחפש אחר החפץ, אלא עליו לשלם את שווי מיד.

כאשר אנו דנים במקרה זה, עלינו לברר מדוע חייב השומר, הרי כל חטאו מתבטא **בשכחה**. וכי כלום אפשר לחייב אדם בממון עקב כך שפרח מזכרונו היכן הטמין חפץ של זולתו? אולם, בעל נתיבות המשפט (חו"מ סי' רצ"א ס"ק י"ד) מבאר שאכן השומר אינו מחוייב על שכחתו, כי אם על **מעשה ההטמנה** של החפץ. כלומר, מעשה הטמנת החפץ נחשב כמעשה נזק, שהרי בעטיו אין אפשרות להשיבו לבעליו, ולפיכך, השומר הוא מזיק שחייב בדמי החפץ שהזיק.

לעומתו, כתב הגאון רבי אליהו קלאצקין זצ"ל (שו"ת אמרי שפר סי' כ"ד), כי אי אפשר להגדיר את פעולתו החיובית של השומר כמעשה נזק, שהרי בשעה שהחביא את החפץ הוא פעל **לטובת** בעל החפץ. לפיכך, הוא סובר, חיובו של השומר נובע **מדיני שומרים**, משום שאחריותו של השומר גם מתבטאת בחובתו לדעת בכל רגע נתון היכן נמצא החפץ שהופקד בידיו לשמירה, ועצם אי הידיעה מהווה "פשיעה" בדיני שומרים.

למחלוקת זו השלכה הלכתית מעניינת לגבי אדם, שאינו "שומר", שהטמין חפץ של זולתו, ושכח היכן הטמינו. וכגון, ראובן שפנה אל שמעון ובקשו שיכניס לביתו חפץ מסויים. שמעון, נענה לבקשת ראובן והניח את החפץ בבית ראובן, אך שכח היכן הניחו ועתה החפץ אינו ביד בעליו.

"אחת בבוקר
ואחת בתערף
2"

גם שמעון, נהג מונית
מאשקלון לא מוותר.

2 משניות ביום וכל היום
נראה אחרת.

כולם מצטרפים
מה איתך?

לקבלת טפסון חודשי ראשון חינם
מתקשרים ומאירים את הנשמה! *3764

לדעת בעל נתיבות המשפט בעל החפץ רשאי לדרוש תשלום משמעון, שהרי הוא נחשב למזיק, שכן, עקב פעולתו אין החפץ ברשות הבעלים. אולם, לדעת בעל אמרי שפר שאי אפשר להגדיר פעולה מעין זו כפעולת נזק, הוא פטור, ורק שומר חייב באופן זה משום אחריות השמירה שעליו.

דף לה/ב כיצד הלה עושה סחורה בפרתו של חבירו

גריפת רווחים מנכס של הזולת

במשנתנו אומר רבי יוסי את הכלל המפורסם: "כיצד הלה עושה סחורה בפרתו של חבירו". רבי יוסי אומר זאת בקשר לשוכר פרה שהשאל לחבירו את הפרה השכורה והפרה מתה אצל השואל. על פי הלכות השומרים, על השואל לשלם את דמי הפרה לשוכר שהשאלה לו, שהרי שואל חייב גם באונסין, ואילו השוכר אינו חייב להעביר את הכסף לבעל הפרה, משום ששוכר חייב רק בגניבה ואבידה אך לא באונסין. אולם, רבי יוסי טוען: "כיצד הלה" - השוכר, "עושה סחורה בפרתו של חבירו" - בעל הבית, ועליו להעביר לידי דמי הפרה, משום שאדם אינו יכול לגרוף רווחים כתוצאה מפעילות בנכס שאינו שייך לו [כל זה לפי מה שכתב הרא"ש ועוד ראשונים בשטמ"ק, שחיוב השמירה של השואל הוא לבעלים. אולם, בתוד"ה "החזיר" מבאר באופן אחר את סברת ר"י, ולפי"ד לא קיים כלל כל הנידון שלפנינו. ועיין קהילות יעקב סי' כ"ט].

רכב השכרה שהושכר פעמיים: על חידודו של כלל זה נוכל לעמוד כאשר נבחן את המקרה הבא: מעשה באדם ששכר רכב ליום אחד תמורת 100 ש"ח, והשכירו לאדם אחר לאותו יום תמורת 150 ש"ח. האם בעל הרכב רשאי לתבוע מן השוכר להעביר לידי את 50 השקלים שהרוויח מהשכרת הרכב לאחר, בטענה "כיצד הלה עושה סחורה בפרתו של חבירו"? בעל מחנה אפרים (הל' שכירות סי' י"ט) מבאר, שאין בעל הרכב רשאי לתבוע זאת, משום שבמקרה זה ה"סחורה" - 50 השקלים, לא התקבלו אצל השוכר כתשלום עבור גוף הרכב, שהרי הרכב מוחזר לבעליו, אלא כתשלום עבור השימוש ברכב. שימוש זה שייך במלואו לשוכר הראשון ששילם על כך 100 ש"ח טבין ותקילין וכל רווח שעשה בשימוש זה - שלו הוא. הכלל של רבי יוסי "כיצד הלה עושה סחורה בפרתו של חבירו" תקף, איפוא, כאשר הלה זכה ברווח תמורת גוף החפץ, כפי הדוגמא שמובאת במשנתנו, שהרווח הממוני הוא תמורת גוף הפרה שמתה.

ספר תורה שנותר לאחר שריפה: לפני עשרות שנים, התרוקן בית כנסת בברוקלין ממתפללי, וגבאי בית הכנסת הפקיד את ספר התורה למשמרת בישיבה מסויימת, שנזקקו לספר תורה. ביום מן הימים פרצה שריפה בישיבה, וגם ספר התורה שהופקד שם עלה בלהבות השמימה. השמועה הנוראה זעזעה את הציבור ותרומות רבות זרמו להנהלת הישיבה לכתיבת ספר תורה חדש. לאחר שספר התורה החדש הוכנס להיכל הישיבה, דרשו גבאי בית הכנסת שהתרוקן ממתפללי לקבל לידם את הספר החדש, כשהם טוענים "כיצד הלה עושה סחורה בפרתו של חבירו". שהרי לולא היה ספר התורה שלהם נשרף, לא היתה הנהלת הישיבה מצליחה לגייס תרומות עבור רכישת ספר תורה חדש.

אולם, בעל חלקת יעקב (שו"ת חו"מ סי' כ"ו) דחה את דרישתם והשיב להם, כי במקרה זה אין משתמשים בטענה זו. שכן הנהלת הישיבה לא עשתה "סחורה" בספר התורה שנשרף, ולא קיבלה ממון תמורתו, אלא שהסיפור המזעזע שנגע לליבם של רבים, הניאם לתרום ספר תורה חדש לישיבה. **שוכר שביטח את הדירה השכורה:** בעל אור שמח (הל' שכירות פ"ה הל' ו') דן אודות שוכר שרכש פוליסת ביטוח עבור הדירה השכורה על ידו, ולאחר זמן כאשר נשרפה הדירה, הוא קיבל את דמי הביטוח לידי. גם במקרה זה טען בעל הדירה: "כיצד הלה עושה סחורה בפרתו של חבירו". לכאורה, מקרה זה דומה לסוגייתנו, שהרי במשנתנו שוכר הפרה ויתר על חלק מזמן שכירותו לטובת השואל, ולמרות זאת אין רואים את ויתורו כהשקעה לטובת מקרי אונסין שיארעו לפרה, אלא עליו להעביר את הכסף לידי בעליה. ואם כן, לכאורה, לא נתייחס במקרה זה לתשלום שהשקיע השוכר ברכישת פוליסת הביטוח, ונקבע כי דמי הביטוח שמשולמים עבור נזקי השריפה שייכים לבעל הדירה.

אולם הגאון רבי מאיר שמחה הכהן זצ"ל מחלק בין המקרים בסברה נפלאה: במשנתנו עיקר כוונת השוכר היתה להשאל את הפרה לשואל ולקבלה בחזרה בריאה ושלמה, והרווח שנפל לידי לא היה פרי השקעה מכוונת, ולפיכך הוא מצווה להעביר את התשלום לידי בעל הפרה. לעומת זאת, השוכר ששילם בכוונה תחילה את דמי הביטוח, קנה זכות מיוחדת בממון ששולם על ידו, ואין לחייבו להעביר זכות מיוחדת זו לידי בעל הדירה (עי' בשו"ת שואל ומשיב תניא ח"ג סי' קכ"ח שהביא את פסק חכמי ברודי לפשר בנידון זה).

לעילוי נשמת

הר"ר **יהודה אריה לייב וקסלר** ז"ל

ב"ר ישעיהו חנוך ז"ל

נלב"ע כ"ג באדר תשע"ה

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **יעקב מנדלסון** ז"ל

בהג"ר משה הי"ד נלב"ע י' סיון

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **יוסף ונדרולדה** ז"ל

ב"ר יעקב ז"ל נלב"ע ז' אדר

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **ישראל מרגלית** ז"ל

ב"ר יוסף ז"ל נלב"ע כ"ב באדר א' תשס"ה

תנצב"ה

הונצח ע"י ידידיו

הר"ר **יעקב מרגלית** ומשפ' שיחיו - פרדס חנה

לעילוי נשמת

מרת **גליקעל קליין** ע"ה ב"ר יהושע הלוי וייס ז"ל

נלב"ע כ"ו באדר תשע"ב **תנצב"ה**

הונצחה ע"י בנה **יוסף (רמי) קליין** ומשפ' - בני ברק

נר ה' נשמת אדם